

NÉVJEGY

Név: **Pácsér Attila**Születési hely, idő: **Budapest, 1953**Mióta fotózik? **1972**Kedvenc kamerák: **Nikon, Hasselblad**Kedvenc objektívek: **Nikonnál 105-ös,
Hasselbladnál 150-es**Kedvenc külföldi fényképészek: **André Kertész,
Jacques-Henri Lartigue, Bern and Hilla Becher,
Richard Avedon, Thomas Struth, Andreas Gursky.**Kedvenc magyar fényképészek: **Baranyay András,
Vető János, Szilágyi Lenke, Hámos Gusztáv, Türk
Péter, Lőrinczy György, Vécsy Attila.****PÁCSÉR ATTILA.**

ESTÉRŐL-ESTÉRE, TAPASZTALÁS ÚTJÁN TANULTAM.

PÁCSÉR ATTILA A MAGYAR ZENEI FOTÓZÁS TÖRTÉNETÉNEK EGYIK KIEMELKEDŐ DOKUMENTÁTORA, UGYAN LEGINKÁBB CSAK EGY ADOTT KORSZAK FÜZŐDIK A NEVÉHEZ, DE MUNKÁSSÁGA ABBAN MEGKERÜLHETETLEN. 1980-TÓL NAGYJÁBÓL AZ ÉVTIZED KÖZEPÉIG FÉNYKÉPEZTE A MAGYAR NEW WAVE-KONCERTEKET, A BIZOTTSÁG, AZ URH, A KONTROLL CSOPORT, AZ EURÓPA KIADÓ, A VHK, A NEUROTIC ÉS TÁRSAIK AZ Ő KÉPEIN MARADTAK FENN ÖRÖKIFJÚ ZENÉSZEKKÉNT.

Hogyan kezdte el fotózni?

1972-ben kezdtem el fotózni. Apám már korábban is nagyon sokat fotózott. Szerette csinálni, még voltam is vele egy haverjánál, ahol egy nagyobb fürdőszobában nagyítottak képeket. De furcsa módon engem ez különösebben nem érdekelt. Aztán egyszer kirándultunk egy osztálytársammal, aki fényképezgetett közben, majd utána hozott egy képet, hogy ezt ő nagyította le. Te?! Máig emlékszem, abban a pillanatban nagyon erősen bevillant, hogy hogyan van az, hogy egy papírra rávilágítasz, belerakod vegyszerbe és kép lesz belőle. Ott kezdődött. Utána elmentem a Budai Filmklubba, ahol nagyjából megtanultam az alapokat, apámnál volt egy nagyítóógép, vettem egy normálisabb kamerát, egy Exakta Varexet három objektívvel és elkezdtem fényképezni. Aztán lett egy Praktikám, majd 1975 körül vettem egy

Asahi Pentaxot részletre, na azzal már úgy-ahogy tényleg lehetett éleesebb, tónusosabb képeket készíteni.

Mikor kezdte el koncerteket fotózni?

A Budai Filmklubban egyből rádöbbsentem, hogy ez a fotózásdolog nekem való, sokáig mégsem tudtam, hogy mit fényképezzek. Mik legyenek a témáim? A környezetem fotózása nekem valahogy kevés volt. André Kertész lenyűgözött, de annyira, hogy azt mondtam, ez meg van csinálva. Nekem ezzel az emberi, nagyon humánus témavilággal nincs dolgom. Jacques-Henri Lartigue szintén nagyon betett, lenyűgözött, ahogy a mozgás megjelenik a képein. De hogy akkor nekem ezzel sem kell már törődnöm, ez is készen van. Aztán talán 1976-ban csináltam egy sorozatot bűgő galambokról és ahogyan egymás mellé raktam a képeket

INTERJÚ DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓK PÁCSÉR ATTILA.

száradni, akkor megvilágosodtam: jól néz ki, ha több képből áll egy kompozíció. Nekem nagyon hiányzott úgy általában a fényképekről az idő és a tér. És ebben megláttam egy lehetőséget. Ha egymás mellé rakok több fotót, ott ki tud nyúlni a tér. És persze megjelenik az idő is, ha egymás után sokszor lefotózod egy galambpár turbékolását. Kiderült, hogy ezt szekvenciának hívják. A Mozgó Világ magazinban mutattak be kortárs fotósokat, Vető Jánost és társait és ekkor döbbsentem rá, hogy vannak itt mások is, akik ugyanazt keresik a fotóban, mint én. 1978-ban bekeveredtem valahogy a Fiala Művészek Klubjába és ott megkiderült, hogy az első kiállításomat, ami abban az évben volt a Budaörsi Művelődési Házban, számtalan művész látta és tetszett nekik. Közvetlen kapcsolatba kerültem ott számos képzőművésszel és később elkezdtem fotózni

a kiállításmegnyitójukat. És itt kezdődött, úgy 1980 körül, amikor a festők zenéltek is a megnyitójukon, hogy azt is lefotóztam.

Előtte nem is fotóztál zenészeket?

Hallgatgattam valamennyire zenét, Rollingokat, Beatles-t, de olyan nagyon nem kapott el a zene. Aztán egyszer – már nem tudok visszaemlékezni, hogyan keveredtem oda – a Józsefvárosi Klubban láttam egy zenekart, ami fantasztikus volt. Ez volt a Syrius. Nagyon megfogott, olyan 1969 környékén lehetett. A másik pedig Radics Béla volt. Őket nagyon megszerettem és rendszeresen jártam a koncertjeikre és egyszer 1973-ban, amikor már fotóztam, a Syrius fellépett a Tabánban május 1-jén. Oda elvittem a gépemet és csináltam egy sorozatot. Olyan amilyen, de ezek a legkorábbi koncertképeim. Utána sokáig megint nem fotóztam zenét, hanem aztán 1976 körül összefutottam egy volt általános iskolai osztálytársammal, Olescher Tamással, aki akkor zenei programokat szervezett. Volt egy főkép komolyzenei sorozata a Bem rakparton és megkért, hogy menjek el fotózni, legyen dokumentálva. Ez volt az Új Zene koncertsorozat huszonöt hangversenye, John Cage, Philip Glass meg a hozzájuk hasonló kortárs magyar zeneszerzők műveit adták elő. Két téli évadot végigdokumentáltam. Később még jártam jazzkoncertekre is egy időben, de túl sokat ott sem fényképeztem.

Hogyan kezdted a magyar újhullámos zenekarokat fotózni?

Az FMK-ban Galántai Gyuri (*az Artpool társalapítója – a szerk.*) mindig piszkálta a fotósokat, hogy dokumentálják már az eseményeket, hozzá befutottak az infók, hogy hol lesz happening, akció, akármi, menjünk, legyenek képek. De mindenki nagyon húzódozott ettől. Én meg egyszer rábólintottam, főleg mert olvastam Németh Lajos művészettörténész cikkét, amiben arról írt, hogy milyen fontos dolgok történnek a képzőművészetben és nincs róluk dokumentáció, még csak egy fotó sem. Aztán a szentendrei Vajda Lajos Stúdió kiállításain a művészek próbálkoztak zenélni is, mindenki mosolygott rajtuk, hogy jól van, csináljátok, ha ezt is szeretitek, belefér. Óriási különbség volt a képek, amiket kiállítottak és a hangok között, amiket próbáltak előcsalni a hangszerekből. De egy idő után egyre jobbak lettek és egyszer azt mondtam, hogy ez fantasztikus és elkezdtem fotózni a zenélést is. Az A.E. Bizottság egyik korai fellépése volt ez. A képek borzalmasak lettek, egy darab százas izzó világított, de mindegy. Aztán a második sorozat már jól sikerült, jöttek sorban a fellépések, én meg jártam fotózni őket, jött a Fekete Bárányok-koncert még szintén 1980-ban. Aztán beszippantott ez a világ: URH, Kontroll,

Európa Kiadó, VHK, Bp Service, Art Deco és a többiek. Rendszeresen végigfotóztam a koncertjeiket, ez ment olyan 1986-ig, amikor kezdtek kifulladásra, szétszéledni ezek a zenekarok és a zenei fotózással ekkor én is leálltam. Ezekkel az emberekkel volt kapcsolat, ezeket a zenéket szerettem és szeretem ma is.

A képzőművészet dokumentálása mellett kialakult benned egyfajta olyan küldetés is, hogy ezt a zenei világot megörökítsd?

Azt láttam, hogy ezt tudatosan nem nagyon csinálja senki, persze voltak más fotósok is ezeken a koncerteken, de legtöbbször esetlegesen. Én valahogy felvállaltam ezt a dokumentári szerepet. Ezeknek a fotóknak amúgy nem volt más szerepe, nem voltak publikálva, csak nagy ritkán itt-ott. Például a Bizottság-lemezborítón van fotóm. Inkább az elmúlt nyolc-tíz évben lett érdekes, amikor megjelentek olyan könyvek, cikkek, visszaemlékezések, amikhez elő lehetett venni ezeket. Legutóbb például Szőnyi Tamás és Bp Szabó György *Pokoli aranykor* című plakátalbumába kerültek korabeli fényképeim.

Készítettél zenekari sajtófotókat, esetleg lemezborítókat is?

Nem. Nem nagyon volt kultúrája ennek Magyarországon akkoriban, fel sem merült, vagy ha igen, akkor nem akartak érte fizetni a zenészek. 1981-ben egy komolyzenei lantlemezhez készítettem az egyetlen lemezborító-fotómat. Jól sikerült, behívtak a Hanglemezgyártó Vállalathoz, hogy akkor összeszednek nekem öt-tíz borítót, amit majd meg kellene csinálni. De persze rögtön leesett a tantusz, hogy vissza kell osztani. Kapsz melót, de adj le a gázsidból. És én azt köszöntem, de nem kértem.

Volt bármilyen mintád ahhoz, hogy hogyan kellene fényképezni rockkoncerteket?

Nem volt. Már eleve jó minőségű filmet sem lehetett venni, szerezni kellett, amiért persze

fizettem. 27 DIN-es filmet fel kellett spanolnom 32-esre, hogy látszódjon rajtuk valami, mert akkor még pláne nem volt világítás ezen a koncerteken. Estéről-estére, tapasztalás útján tanultam meg, hogy mit és hogyan kell itt csinálni, hova kell állni, hogy jók legyenek a képek. Néztam a kész sorozatot és kerestem rajta a hibát, hogy mit kell legközelebb jobban megoldanom. Ez tulajdonképpen egy kemény munka, ha csak megállsz egy koncerten és kattintgatsz, akkor abból nem lesz jó kép. A zenészek meg örültek, ha megszólalt a hangszér, nem hogy még fények is legyenek. És a helyeknek sem volt jó világítása és különben is ment a vándorlás, ahol éppen fel lehetett lépni: Bercsényi kollégium, Ganz-Mávag, Ikarus művház, Közgáz klub. Az Ikarusban volt egy olyan VHK-Art Deco, ami dugig volt közönséggel, kint még egyszer annyi ember ácsorgott. Vége volt a koncertnek, jöttünk el, mondom a Grandpierre Attilának, hogy ott világít a baromi nagy vörös csillag az épületen, hogy a francba tud ez működni? Azt mondta: „nézd, a szervező megkapta a maga részét.” Akkor már azért volt ebben valami kis pénz is és a helyekről eltűntek azok az emberek, akik egy telefontól összeszarták magukat. Döbbenetes igény volt erre, de nemcsak Budapesten, vidéken is. Párszor mentem zenekarokkal vidékre ide-oda, Miskolcra és mindenhol kívülről fújták a szövegeket.

Hogyan alakult a pályád a későbbiekben?

Egy ideig a Hírlapkiadó Vállalatnál dolgoztam képtávíróként, aztán 1983-ban szabadfoglalkozású lettem, mütárgyfotókat készítettem, sokat reopróztam, a Gondolat könyvkiadónak dolgoztam rengeteget, meg más kiadványokat készítettem, például színházi műsorfüzetekhez fotóztam. A kilencvenes évek elejétől pedig leginkább reklámfotókat készítettem. Folyamatosan fotóművészzel foglalkozom 1973-tól, eddig 17 egyéni kiállításom volt és 65 csoportos kiállításon vettem részt.

/ SYRIUS, 1973. MÁJUS. 1. GELLÉRTHEGY

/ NEURONIC, 1982

/ VHK, 1985, GANZ

/ VHK, 1983, IKARUS

/ EF ZÁMBÓ, 1982, KÖZCÉL

/ ETA, 1984

/ BIZOTTSÁG, 1982, POMÁZ

/ EURÓPA KIADÓ, 1983.12.03., BERCSÉNYI KLUB

/ KONTROLL CSOPORT, 1981, KASSÁK KLUB

/VHK, 1985, GANZ

/VHK, 1983, IKARUS

/EFZÁMBÓ, 1982, KÖZIGÁZ

/ETA, 1984

/VETŐ JÁNOS, DR. HORVÁTH GASNER JÁNOS 1987.02.05.
„a mosónők korán” Aktok megnyitó, Vajda Lajos Stúdió

/ÁGI ÉS A FIÚK, 1984

/URH, 1981, KASSÁK KLUB

/VANSZ/ANK, 1988

